

Sygn. akt VI Ka 377/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 listopada 2016 r.

Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze w VI Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Andrzej Tekieli

Protokolant Małgorzata Pindral

po rozpoznaniu w dniu 28 października 2016 r.

sprawy **P. P. (1)** ur. (...) w J.,

s. Z. i J. z domu P.

oskarżonego z art. 76§2 kks w zw. z art. 9 § 3 kks i art. 56 § 2 kks w zw. z art. 9 § 3 kks

z powodu apelacji wniesionej przez Urząd Skarbowy w J.

od wyroku Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze

z dnia 25 maja 2016 r. sygn. akt II K 37/15

I. uchyla zaskarżony wyrok wobec oskarżonego P. P. (1) i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Jeleniej Górze do ponownego rozpoznania;

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. K. T. kwotę 516,60 zł w tym 96,60 zł podatku od towarów i usług tytułem nieopłaconej obrony oskarżonego z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

Sygn. akt VI Ka 377/16

UZASADNIENIE

P. P. (1) został oskarżony o to, że:

1. w J., 26.07.2010 r. będąc prezesem (...) Fabryka (...) sp. z o.o. w złożonej deklaracji za czerwiec 2010 r. wprowadził w błąd Urząd Skarbowy w J. w ten sposób, że zaniżył podatek należny, czym naraził na nienależny zwrot podatek od towarów i usług w kwocie 29.798 zł, powyższe stanowi naruszenie art. 90 ust 2 i 3, 109 ust 3 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. Nr 54 poz. 535 z późn. zm.)

to jest o czyn z art. 76 § 2 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s.

2. w J., 31.03.2011 r. będąc prezesem (...) Fabryka (...) sp. z o.o. podał nieprawdę w zeznaniu podatkowym dla podatku dochodowego od osób fizycznych za rok podatkowy 2010 (CIT-8), w ten sposób, że zaniżył przychód oraz zawyżył koszty tym samym naraził podatek dochodowy od osób prawnych na uszczuplenie w wysokości 13.348 zł, powyższe stanowi naruszenie przepisu art. 12 ust 1 pkt 1, ust 3 oraz ust 3a, art. 20 ustawy z dnia 15.02.1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz.U. Nr 54, poz. 454 z późn. zm.)

to jest o czyn z art. 56 § 2 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s.

Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze wyrokiem z dnia 25 maja 2016r. w sprawie sygn. akt IIK 37/15:

- I. uniewinnił oskarżonego P. P. (1) od popełnienia zarzucanych mu czynów opisanych w części wstępnej wyroku;
- II. na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze zasądził od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy z urzędu adw. K. T. kwotę 929,88 zł tytułem nieopłaconych kosztów obrony udzielonej z urzędu, w tym kwotę 173,88 zł tytułem podatku od towarów i usług;
- III. na podstawie art. 632 pkt 2 k.p.k. stwierdził, że koszty postępowania ponosi Skarb Państwa.

Apelację od powyższego wyroku wniósł oskarżyciel publiczny Urząd Skarbowy w J.. Na podstawie art. 427§2 kpk, art. 438 pkt 3 i 3 kpk w zw. z art. 113§1 kks wyrokowi temu zarzucił:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia polegający na przyjęciu, że oskarżony P. P. (1) dopuszczając się określonych działań i zaniechań nie wyczerpał znamion przedmiotowych zarzucanych mu w akcie oskarżenia przestępstw oraz nie działał umyślnie mimo, że w sprawie materiału dowodowy prowadzi do wniosków przeciwnych wskazując, że oskarżony działał umyślnie oraz w zamiarze ewentualnym,
2. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że G. P. zajmował się sprawami finansowymi spółki z o.o. (...),
3. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy art. 7 kpk, art. 410 kpk w zw. z art. 4 kpk w zw. z art. 2§2 kpk poprzez dokonanie błędnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, oceny naruszającej zasady prawidłowego rozumowania, wskazania wiedzy i doświadczenia życiowego bez uwzględnienia całościowej wymowy przeprowadzonych w sprawie dowodów poprzez dokonanie tej oceny nie w całości ujawnionych na rozprawie okoliczności poprzez rozważenie tylko okoliczności przemawiających na korzyść oskarżonego przy pominięciu okoliczności wskazujących na popełnienie zarzucanych mu czynów.

Stawiając powyższe zarzuty oskarżyciel publiczny Urząd Skarbowy w J. wniósł o uchylenie powyższego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja oskarżyciela publicznego jest zasadna.

Wyrokiem z dnia 25 maja 2016 r. Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze uniewinnił oskarżonego P. P. (1) od stawianych mu zarzutów popełnienia przestępstw z art. 76 § 2 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s. oraz z art. 56 § 2 k.k.w. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s., opierając się w tym zakresie na ocenionych jako wiarygodne wyjaśnieniach oskarżonego i wskazując na powierzenie jego obowiązków jako prezesa jednoosobowego zarządu spółki (...) sp. z o.o. w J. w zakresie rozliczeń podatkowych innym osobom.

Przedstawiona w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku argumentacja nie jest przekonująca. W kontekście postawionych w apelacji oskarżyciela publicznego zarzutów i podniesionych argumentów koniecznym było uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu pierwszoinstancyjnym wobec obowiązywania reguły ne peius (art. 454§1 kpk)

Odnosząc się do poszczególnych zarzutów sformułowanych w osnowie apelacji wskazać należy, iż zarzut błędu w ustaleniach faktycznych ściśle łączy się z zarzutem naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k. w zw. z art. 4 k.p.k. w zw. z art. 2 § 2 k.p.k. Przedstawione przez skarżącego rozumowanie wskazuje, iż jego zdaniem błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku był po części wynikiem naruszenia reguł postępowania określonych w tych przepisach. Stąd oba zarzuty zostaną omówione łącznie.

W niniejszej sprawie niewątpliwym jest, że oskarżony pełnił funkcję prezesa jednoosobowego zarządu spółki (...) sp. z o.o. w J.. Z mocy prawa zatem, a to przepisów kodeksu spółek handlowych (w szczególności art. 201 § 1 k.s.h.) oraz ustawy o rachunkowości (zwłaszcza art. 4 ust. 5 ustawy), odpowiadał za całość działalności spółki, w szczególności za

zgodne z prawem wywiązywanie się z obowiązków księgowych i podatkowych. Uwolnić się od tej odpowiedzialności mógłby jedynie wtedy, gdyby powierzył całość bądź część swoich obowiązków innej osobie, i to tylko wówczas, gdyby był to ktoś posiadający odpowiednią wiedzę i jednocześnie godzący się na przejęcie obowiązków prezesa w tym zakresie.

Ponoszenie odpowiedzialności za wykonanie obowiązków z zakresu rachunkowości nie oznacza konieczności osobistego prowadzenia ksiąg rachunkowych przez kierownika jednostki (tj. zarząd). Odpowiedzialność zarządu za prowadzenie księgowości spółki może występować w dwóch alternatywnych formach. Zarząd może być odpowiedzialny za prowadzenie rachunkowości, kiedy jest ono realizowane przez samego kierownika jednostki (np.: wewnętrzny dział rachunkowości), albo z tytułu nadzoru, w sytuacji, kiedy prowadzenie ksiąg rachunkowych zostało powierzone innej osobie lub innemu podmiotowi.

Zgodzić się należy ze stanowiskiem Sądu Rejonowego, że jeżeli osoba odpowiedzialna za nadzór nad prowadzeniem ksiąg rachunkowych spółki z o.o. nie ma odpowiedniej wiedzy księgowej i podatkowej aby móc wykonywać obowiązki nadzorcze to nie może ponosić odpowiedzialności karnej za błędy popełnione przez profesjonalny zewnętrzny podmiot, któremu powierzono prowadzenie spraw księgowych spółki z o.o. Sąd Okręgowy wskazuje jednakże, że sam fakt prowadzenia czynności technicznych, matematycznych przez biuro rachunkowe nie oznacza, że podmiot ten kompleksowo zajmował się księgowością (...) sp. z o.o. Sąd Rejonowy nie przeanalizował umowy łączącej spółkę z biurem rachunkowym, nie ustalił, na podstawie jakich dokumentów biuro rachunkowe dokonywało rozliczeń podatkowych i wypełniało deklaracje podatkowe, kto i na jakiej podstawie był odpowiedzialny za przekazywanie tych dokumentów do biura oraz sprawdzanie ich rzetelności i kompletności. Wobec bardzo lakonicznych ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd Rejonowy, nie sposób merytorycznie ustosunkować się do zarzutu postawionego w apelacji, jakoby do rozliczenia w biurze rachunkowym nie przedstawiono około 260 faktur sprzedaży z 640 wystawionych, co spowodowało, że treść deklaracji podatkowej wystawionej przez biuro rachunkowe była nierzetelna. Sam zatem fakt, że to nie P. P. (1) składał dokumenty do urzędu skarbowego, nie uwalnia go od odpowiedzialności za ich nierzetelne wystawienie.

Niezrozumiałym jest ustalenie dokonane przez Sąd Rejonowy, że to nie oskarżony zajmował się (...) sp. z o.o. w rozumieniu przepisów kodeksu karnego skarbowego. Przyjęcie, że nie interesowała go księgowość spółki (do tego bowiem sprowadza się ustalony przez Sąd Rejonowy stan faktyczny), nie sprawia jeszcze, że mógł on w ten sposób uwolnić się od odpowiedzialności za zarzucane mu czyny. Jeśli nawet bowiem faktycznie swoje obowiązki przerzucił on na inne osoby, nie oznacza to, że osoby te były odpowiedzialne za zgodne z prawem wywiązywanie się z obowiązków księgowych i podatkowych. Słuszne wydaje się w szczególności spostrzeżenie autora apelacji, iż biuro rachunkowe rozliczać mogło tylko te faktury, które otrzymało od spółki, zaś dostarczenie (choćby poprzez osobę G. P.) wszystkich dokumentów sprzedaży spoczywało na prezesie spółki.

Spostrzeżenie to jest istotne z punktu widzenia zarzucanej oskarżonemu odpowiedzialności za przestępstwa skarbowe z art. 56 § 2 k.k.s. i 76 § 2 k.k.s. na zasadzie określonej w art. 9 § 3 k.k.s. Przepis ten stanowi, że za przestępstwa skarbowe lub wykroczenia skarbowe odpowiada jak sprawca także ten, kto na podstawie przepisu prawa, decyzji właściwego organu, umowy lub faktycznego wykonywania zajmuje się sprawami gospodarczymi, w szczególności finansowymi, osoby fizycznej, osoby prawnej albo jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej, której odrębne przepisy przyznają zdolność prawną. W pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku zostało przedstawione stanowisko, że wprawdzie oskarżony w okresie objętym zarzutem był prezesem jednoosobowego zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, ale nie odpowiadał za sprawy finansowe spółki, w tym za rozliczenia podatkowe. Podkreślenia wymaga, że Sąd I instancji nie ustalił, kto z pracowników spółki lub innych osób był odpowiedzialny za sprawy finansowe i składanie oraz rzetelne rozliczanie deklaracji i zeznań podatkowych. Okoliczność ta była o tyle istotna, że z mocy przepisów art. 201 § 1 k.s.h. oraz art. 4 ust. 5 ustawy o rachunkowości, do których odsyła przepis art. 9 § 3 k.k.s., co do zasady niewyznaczenie osoby odpowiedzialnej za prowadzenie księgowości w spółce powoduje obciążenie tymi obowiązkami podmiot niewyznaczający.

Oceniając zachowanie oskarżonego Sąd Rejonowy w niedostateczny sposób uwzględnił zasady prawidłowego wnioskowania i doświadczenia życiowego. Zawożenie dokumentów do biura rachunkowego przez pracowników spółki, fakt, że oskarżony zajmował się przede wszystkim pozyskiwaniem klientów i sprzedażą, informacja uzyskana od świadka W. D. że oskarżony nie zajmował się księgowością - to istotne, ale nie wyłączne okoliczności, które winny być rozważone i ocenione przez Sąd orzekający. Dowody osobowe w postaci zeznań pracowników mają – w kontekście wskazanych regulacji prawnych – znaczenie pomocnicze dla ustalenia odpowiedzialności oskarżonego.

Z tych wszystkich przyczyn Sąd Okręgowy na podstawie art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s. uchylił zaskarżony wyrok wobec oskarżonego P. P. (1) i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Jeleniej Górze do ponownego rozpoznania.

Jednocześnie Sąd Okręgowy na podstawie art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze w zw. z § 17 ust. 2 pkt 4 i § 4 ust. 1, 2 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. K. T. kwotę 516,60 złotych tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą obronę z urzędu oskarżonego w postępowaniu odwoławczym, w tym kwotę 96,60 złotych z tytułu podatku VAT. Dalej idący wniosek złożony przez obrońcę na rozprawie odwoławczej, zdaniem Sądu Okręgowego, nie znajduje uzasadnienia.

W ponownym postępowaniu Sąd Rejonowy będzie miał na uwadze zapatrywania prawne wyrażone powyżej. Ustali kto w spółce (...) w okresie objętym zarzutem był odpowiedzialny za sprawy finansowe. W tym celu dokona ponownej oceny zeznań świadków i wyjaśnień oskarżonego oraz dokona analizy przepisów prawa, które obligowały oskarżonego do zajmowania się sprawami finansowymi spółki. Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Rejonowy samodzielnie zdecyduje, które dowody przeprowadzi bezpośrednio, a na ujawnieniu których poprzestanie.